

PHILOSOPHY OF CULTURE

Роман Іванович Олексенко

д.ф.н. професор кафедри філософії Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. Україна.

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ЗАСОБАМИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Особливого значення набувають засоби масової інформації. Формуючи інформаційний простір, саме ЗМІ в наш час є найбільш ефективним інструментом формування ціннісних орієнтацій суспільства [2].

Це своєрідна культурна мутація, що виникла в надрах інформаційного суспільства, може бути названа інформоманією, а людина, що несе риси відповідної поведінки, - інформоманом. Інформоманія є побічним продуктом розвитку інформаційних систем і розширення інформаційного простору. Інформоман - це людина, для якої інформація вийшла з берегів своїх природних функцій - знань і орієнтації, ставши самоціллю.

Інформація стала метою в собі не в свідомості інформована, а в результаті логіки власного розвитку.

Масова культура індивіда, дозволяє почуватися обізнаним і «сучасним». Відбувається самоствердження суб'єкта пізнання, набуття ним почуття власної значущості, частково компенсуються збитки, спричинені комплексом неповноцінності як результату того, що на підсвідомому рівні індивід підозрює про свій невисокий освітній рівень. Маскультом пропонується «свобода вибору» власного світогляду і «широкі можливості реалізації своєї неповторної індивідуальності». Однак, незважаючи на уявну розлогість можливостей само-реалізації, індивідам у процесі пізнання нав'язується «глибинна одноманітність» маси, за якою закріплена лише одна легітимна функція — споживча. Обіцяна маскультом свобода у формуванні власного світогляду ілюзорна. Світогляд мас уніфікований - «хоча кожен відчуває себе оригінальним, однак усі схожі один на одного» [3, с. 153].

Масова культура маніпулює споживачами інформації, інкорпорує в їхню свідомість стереотипи і пріоритети, котрі канонізують певний образ світу, конструюють у свідомості реципієнтів семіотичну й символічну «реальність», далеку від онтологічно дійсної. Перебуваючи під впливом владних структур, масова культура реалізує свою трансляційну функцію, слідуючи запропонованому їй сценарію, метою якого є уніфікація суспільства, формування у свідомості мас мозаїчної псевдокартини світу, яка насправді постає маніфестацією домінуючих ідеологій.

Електронні засоби масової інформації сформували принципово нову кому-

нікативну культуру, в якій відбувається синтез тексту, аудіо - та відеомодальностей сприйняття. В результаті виникла культура віртуальності, в якій в єдиному цифровому просторі функціонують усі форми культурної спадщини.

У наш час «на зміну п'ятисотлітньому пануванню гутенбергівської Галактики як домінанта інформаційних потоків і комунікативних відносин індустріального суспільства прийшла Всесвітня павутина, яка радикально змінила архітектоніку, основні закономірності й регулятори соціального життя попередніх епох. Комп'ютер вперше об'єднав матеріально-енергетичні аспекти буття з інтелектуальними та емоційними сторонами людської психіки. Те, що раніше вважалося абстрактною протилежністю матерії і свідомості, тепер має статус продуктивного синтезу «заліза і кремнію» з когнітивними напрацюваннями та програмним забезпеченням функціонування Мережі. Інтернет часто відреконструюють інтелектуальним засобом, за допомогою якого людина здобуває інформацію і забезпечує спілкування з навколишнім світом в планетарному масштабі. [1, с. 123].

Для багатьох користувачів «Інтернет перетворюється з царства знань у царство інформації, іншими словами, в «другу реальність», яка поступово витісняє зі свідомості конкретне людське життя [1, с. 130-131].

Сучасний статус-кво у зазначеній сфері характеризується превалюванням імпровізації та фрагментарності, відсутністю аргументаційно-переконливих теорій та ідеологем. Як наслідок — посилюється тренд невизначеності, непередбачуваності й випадковості як локальних, так і глобальних процесів. Це пояснюється тим, що позбавлені виразних ідейних основ, глобальні тенденції породжені поєднанням багатьох соціокультурних, економічних факторів, різні комбінації яких, власне, й викликають суперечливі та непередбачувані ситуації. Безліч прихованих аспектів зумовлюють невизначеність наслідків, котрі в сукупності істотно посилюють конфліктний потенціал як у межах окремих суспільств, так і між різними народами, культурами, конфесіями тощо.

Література

1. Андреев И., Назарова Л. Электронная западня // Свободная мысль. - №1/2014.-С. 123. (С. 122-135).
2. Бодрийяр Ж. Соблазн / Перевод с французского Алексея Гараджи. - М. : Издательство Аб Магшпет, 2000. — 318 с.
3. Бодрийяр Ж. Система вещей / Пер. с франц. С.Н. Зенкина. - М. : Эдиториал УРСС, 2001.-232 с.